

PRAVILNIK

SRJ – II/7-2.2.

O STRU NOG OSPOSOBLJAVANJU VOZA A MOTORNIH VOZILA KOJIMA SE PREVOZE OPASNE MATERIJE I DRUGIH LICA KOJA U ESTVUJU U PREVOZU TIH MATERIJAJA

„Službeni list SFRJ”, broj 17 od 8. III 1991.

lan 1.

Ovim pravilnikom propisuju se program stru nog osposobljavanja voza a motornih vozila kojima se prevoze opasne materije i drugih lica koja u estvuju u pripremi za prevoz i u utovaru, pretovaru i istovaru opasnih materija (u daljem tekstu: lica koja u estvuju u prevozu opasnih materija), na in polaganja ispita i evidencija o polaganju ispita.

lan 2.

Stru no osposobljavanje lica koja u estvuju u prevozu opasnih materija vrši se po Programu za stru no osposobljavanje lica koja u estvuju u prevozu opasnih materija (u daljem tekstu: Program), koji je odštampao uz ovaj pravilnik i ini njegov sastavni deo.

lan 3.

Po osnovnom programu, zajedni kom za sve opasne materije, stru no se osposobljavaju sva lica koja u estvuju u prevozu opasnih materija za rukovanje opasnim materijama i za prevoz opasnih materija klase 1, 4.1, 4.2, 4.3, 5.2, 6.2, 7. i 9.

lan 4.

Po specijalisti kom programu stru no se osposobljavaju voza i motornih vozila za prevoz opasnih materija klase 2, 3, 5.1, 6.1. i 8.

lan 5.

Lice koje je osposobljeno za prevoz opasnih materija ili rukovanje opasnim materijama po programima propisanim ovim pravilnikom polaže stru ni ispit pred ispitnom komisijom koju obrazuje nadležni organ u republici, odnosno autonomnoj pokrajini.

lan 6.

Ispitna komisija iz lana 5. ovog pravilnika sastoji se od predsednika i dva lana.

Za jednog lana ispitne komisije mora biti imenovan radnik nadležnog organa u republici, odnosno autonomnoj pokrajini za vršenje nadzora nad prevozom opasnih materija.

lan 7.

Za lana ispitne komisije može se imenovati samo lice koje ispunjava uslove propisane za lica koja vrše poslove stru nog osposobljavanja lica koja u estvuju u prevozu opasnih materija.

lan 8.

Prijava za polaganje stru nog ispita sadrži: prezime i ime kandidata, datum, godinu i mesto ro enja, mesto i adresu prebivališta, oznaku kategorije motornog vozila za koju kandidat ima voza ku dozvolu, broj dozvole i od koga je izdata, odnosno potvrdu o poslovima koje obavlja u prevozu opasnih materija i naznaku programa po kome polaže stru ni ispit.

lan 9.

Pre po etka polaganja stru nog ispita, predsednik ispitne komisije utvr uje identitet kandidata i proverava da li su u prijavi za polaganje stru nog ispita navedeni svi podaci iz lana 8. ovog pravilnika.

lan 10.

Stru ni ispit se sastoji od teorijskog i prakti nog dela.

Teorijski deo ispita polaže se usmeno.

Prakti ni deo ispita sastoji se u prakti nom primenjivanju ste enog znanja iz oblasti koje su obuhva ene Programom propisanim ovim pravilnikom.

lan 11.

Ispitna komisija ocenjuje celokupan uspeh kandidata na ispitu ocenom „položio” ili „nije položio”.

lan 12.

O toku polaganja stru nog ispita vodi se zapisnik. Zapisnik vodi lan ispitne komisije koga odredi predsednik.

U zapisnik se unosi: sastav ispitne komisije, prezime i ime kandidata, godina i mesto ro enja, mesto i adresa prebivališta, datum i vreme polaganja ispita, vrsta programa po kome kandidat polaže ispit, pitanja postavljena kandidatu i konstatacija o uspehu koji je pokazao na ispitu (položio ili nije položio).

Zapisnik potpisuju predsednik i svi lanovi ispitne komisije.

lan 13.

Kandidat koji ne položi stru ni ispit može ga ponovo polagati po isteku 30 dana od dana prethodnog polaganja.

Ian 14.

Kandidatu koji je položio stru ni ispit izdaje se potvrda, koja sadrži: ime i prezime kandidata, godinu i mesto ro enja, datum polaganja stru nog ispita, vrstu programa po kome je položio stru ni ispit, broj i datum potvrde, potpis predsednika ispitne komisije i otisak službenog pe ata.

Ian 15.

Na zahtev lica koje je stru no osposobljeno za rukovanje i prevoz opasnih materija, nadležni organ u republici, odnosno autonomnoj pokrajini izdaje uverenje (certifikat).

Ian 16.

Uverenje (certifikat) izdaje se na posebnom obrascu, koji je odštapan uz ovaj pravilnik i ini njegov sastavni deo.

Uverenje (certifikat) izdaje se sa rokom važenja od pet godina.

Ian 17.

Uverenje (certifikat) o položenom stru nom ispitu mora da bude napisano na jednom od jezika naroda Jugoslavije i na engleskom, francuskom, ruskom ili nema kom jeziku.

Ian 18.

Važenje uverenja (certifikata) produžava se na osnovu potvrde da je imalac uverenja (certifikata) položio naknadni stru ni ispit pred komisijom iz lana 5. ovog pravilnika.

Ian 19.

Nadležni organ u Republici, odnosno autonomnoj pokrajini može lice koje je podnelo zahtev za produženje važenja uverenja (certifikata) osloboditi obaveze polaganja naknadnog stru nog ispita ako to lice dokaže da je od momenta izdavanja uverenja (certifikata), odnosno poslednjeg produženja važenja neprekidno radilo više od polovine punog radnog vremena na poslovima prevoza opasnih materija.

Potvrdu o ispunjavanju uslova iz stava 1. ovog lana izdaje preduze e ili drugo pravno lice u kome je lice koje je podnelo zahtev za produženje važenja uverenja (certifikata) bilo u radnom odnosu za poslednjih pet godina.

Ian 20.

O položenim stru nim ispitima, izdavanju i produženju važenja uverenja (certifikata) vodi se evidencija.

Evidenciju iz stava 1. ovog lana vodi nadležni organ u republici, odnosno autonomnoj pokrajini.

Ian 21.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu SFRJ”.
Prilog broj 1PROGRAM

STRU NOG OSPOSOBLJAVANJA VOZA A MOTORNIH VOZILA KOJIMA SE PREVOZE OPASNE MATERIJE I DRUGA LICA KOJA U ESTVUJU U PREVOZU TIH MATERIJIA

Voza i motornih vozila kojima se prevoze opasne materije i druga lica koja u estvuju u prevozu tih materija moraju biti stru no osposobljeni za manipulaciju pojednim klasama opasnih materija koje se, prema Zakonu o prevozu opasnih materija („Službeni list SFRJ”, br. 27/90), odnosno Evropskom sporazumu o me unarodnom prevozu opasne robe u drumskom saobra aju, klasifikuju na slede i na in:

Klasa 1 a – Eksplozivne materije;

Klasa 1 b – Predmeti punjeni eksplozivnim materijama;

Klasa 1 c – Sredstva za paljenje, vatrometni predmeti i drugi predmeti;

Klasa 2 – Zbijeni gasovi, gasovi pretvoreni u te nosti i gasovi rastvoreni pod pritiskom;

Klasa 3 – Zapaljive te nosti;

Klasa 4.1 – Zapaljive vrste materije;

Klasa 4.2 – Materije sklone samopaljenju;

Klasa 4.3 – Materije koje u dodiru sa vodom razvijaju zapaljive gasove;

Klasa 5.1 – Oksidiraju e materije;

Klasa 5.2 – Organski peroksidi;

Klasa 6.1 – Otrovi;

Klasa 6.2 – Gadne i zarazne materije;

Klasa 7 – Radioaktivne materije;

Klasa 8 – Korozivne (nagrizajuće) materije;

Klasa 9 – Ostale opasne materije.

1. Stručno osposobljavanje lica koja učestvuju u prevozu opasnih materija obuhvata sledeće oblasti;

1) opšti propisi o prevozu opasnih materija;

2) osnovne opasnosti od opasnih materija;

3) mere zaštite od različitih opasnih materija;

4) postupak posle saobraćajne nezgode (prva pomoć, upotreba zaštitnih sredstava, obezbeđenje mesta saobraćajne nezgode, mere koje se preduzimaju odmah posle nezgode i u toku otklanjanja njenih posledica);

5) označavanje motornih vozila kojima se prevoze opasne materije, kao i mesta na kojima je u toku prevoza bilo prosipanja;

6) obaveze i dužnosti vozača prilikom prevoza opasnih materija;

7) namena tehničkih sredstava i rad sa tehničkim sredstvima na vozilu kojim se prevozi opasna materija;

8) ponašanje motornih vozila natovarenih opasnim materijama (naročito materijala u tečnom stanju).

2. Lica koja učestvuju u prevozu opasnih materija stručno se osposobljavaju po:

1) osnovnom programu (zajedničkom za sve opasne materije);

2) specijalističkom programu, i to:

– specijalističkom programu za prevoz opasnih materija klase 2;

– specijalističkom programu za prevoz opasnih materija klase 3;

– specijalističkom programu za prevoz opasnih materija klase 5.1, 6.1. i 8;

3) programu za polaganje naknadnog stručnog ispita.

3. Za rukovanje opasnim materijama potrebno je položiti stručni ispit po osnovnom programu.

4. Za prevoz pojedinih klasa opasnih materija potrebno je položiti stručni ispit po sledećim programima:

1) za prevoz opasnih materija klase 1, 4.1, 4.2, 4.3, 5.2, 6.2, 7 i 9 – samo po osnovnom programu;

2) za prevoz opasnih materija klase 1, 2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.2, 6.2, 7 i 9 – po osnovnom programu i specijalističkom programu za prevoz opasnih materija klase 2;

3) za prevoz opasnih materija klase 1, 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.2, 6.2, 7 i 9 – po osnovnom programu i specijalističkom programu za prevoz opasnih materija klase 3;

4) za prevoz opasnih materija klase 1, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 7, 8 i 9 – po osnovnom programu i specijalističkom programu za prevoz opasnih materija klase 5.1, 6.1 i 8;

5) za prevoz opasnih materija klase 1, 2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 8 i 9 – po osnovnom programu i po dva specijalistička programa za prevoz opasnih materija klase 2 i 3;

6) za prevoz opasnih materija klase 1, 2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 7 i 8 – po osnovnom programu i po dva specijalistička programa za prevoz opasnih materija klase 2, 5.1, 6.1 i 8;

7) za prevoz opasnih materija klase 1, 2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 7 i 8 – po osnovnom programu i po dva specijalistička programa za prevoz opasnih materija klase 3, 5.1, 6.1 i 8;

8) za prevoz opasnih materija klase 1, 2, 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 7 i 8 – po osnovnom programu i po sva tri specijalistička programa.

5. Programi sa utvrđenim sadržajem realizuju se sa sledećim brojem časova: 1) osnovni program 16 časova; 2) specijalisti koji program 16 časova; 3) osnovni program sa jednim specijalistom 30 časova; 4) osnovni program sa dva specijalista koji program 36 časova; 5) osnovni program sa sva tri specijalista koji program 42 časa; 6) program za polaganje naknadnog stručnog ispita 10 časova. OSNOVNI PROGRAM ZA RUKOVANJE OPASNIM MATERIJAMA I ZA PREVOZ OPASNIH MATERIJAMA KLASE 1, 4.1, 4.2, 4.3, 5.2, 6.2, 7 I 9

Tema br. 1

Osnove prevoza opasnih materija

Ova tema obuhvata opšte propise o prevozu opasnih materija (Zakon o prevozu opasnih materija, Evropski sporazum o međunarodnom prevozu opasne robe u drumskom saobraćaju, zakoni kojima se reguliše zaštita životne sredine, pravilnici i sl.). Osim toga, u ovoj temi treba obraditi i opšta akta kojima se, takođe, regulišu pojedina pitanja iz oblasti prevoza opasnih materija.

Tema br. 2

Dužnosti i obaveze

U okviru ove teme treba detaljno razraditi dužnosti i obaveze prevoznika, pošiljaoca, primaoca, posade vozila i ostalih učesnika u prevozu opasnih materija.

U posebnom delu ove teme razrađuju se kaznene odredbe propisane Zakonom o prevozu opasnih materija.

Tema br. 3

Opšte osobine opasnih materija

U ovoj temi treba obraditi opšte fizičko-hemijske osobine opasnih materija koje se najčešće prevoze (za sve materije treba dati tabelarno sve potrebne podatke), sa posebnim osvrtom na rizike.

Imajući u vidu osobine pojedinih opasnih materija, treba obraditi moguće povrede tela u dodiru sa pojedinim opasnim materijama, kao i povrede koje nastaju delovanjem pare, aerosola i prašine na čoveka.

Posebno treba obraditi reakciju pojedinih opasnih materija pri delovanju vatre, udara i sl.

Tema br. 4

Obaveštenje i upozorenje na pojedine vrste opasnosti od delovanja opasnih materija

U okviru ove teme treba obraditi vrstu prevoznih isprava, sadržaj i značenje pojedinih prevoznih isprava, uputstvo o posebnim merama bezbednosti, podatke iz odobrenja za prevoz posebno opasnih materija, podatke iz uverenja o osposobljenosti vozila za prevoz opasnih materija, dužnosti vozača u vezi sa označavanjem vozila kojima se prevoze opasne materije i sl.

Sve navedene sadržaje treba uskladiti sa zahtevima Evropskog sporazuma o međunarodnom prevozu opasne robe u drumskom saobraćaju.

Tema br. 5

Oprema vozila za prevoz opasnih materija

Pored opreme koja se koristi u normalnom prevozu, ova tema obuhvata i opremu koju mora posedovati motorno vozilo kojim se prevozi opasna materija, sve bezbednosne uređaje na vozilu i sl. U okviru ove teme treba obraditi i način utovara opasnih materija u vozilo, kao i način prevoza opasne materije (brzina kretanja motornog vozila, zaustavljanje, parkiranje i sl.).

Tema br. 6

Sprečavanje nastajanja nezgode prilikom prevoza

U okviru ove teme treba obraditi pripreme za bezbedan prevoz i upotrebu zaštitnih sredstava, obaveze obaveštavanja o svakoj nezgodi ili udesu koji se dogodi prilikom prevoza opasnih materija, mere koje treba preduzeti u slučaju nezgode da bi se sprečilo ugrožavanje života i zdravlja ljudi, životne sredine i materijalnih dobara, način obeležavanja mesta nezgode i sl.

SPECIJALISTI KOJI PROGRAM ZA PREVOZ OPASNIH MATERIJAMA KLASE 2

Tema br. 1

Opšti propisi za prevoz opasnih materija klase 2

U skladu sa Evropskim sporazumom o međunarodnom prevozu opasne robe u drumskom saobraćaju, treba obraditi način razvrstavanja opasnih materija klase 2, prema pojedinim značajnim osobinama od kojih zavisi bezbednost prevoza tih materija.

Tema br. 2

Dužnosti i obaveze

Sadržaj ove teme je identičan sa sadržajem teme iz osnovnog programa, s tim što je sve primereno prevozu opasnih materija klase 2.

Tema br. 3

Opšte osobine opasnih materija klase 2

U okviru ove teme treba obraditi fizičko-hemijske osobine najčešće prevoženih gasova, povrede koje mogu nastupiti usled direktnog dodira sa kožom ili udisanjem, kao mogući nastanci zagađivanja ovekove sredine.

Tema br. 4

Obaveštenja i upozorenja na pojedine vrste opasnosti od pojedinih opasnih materija klase 2

U skladu sa Evropskim sporazumom o međunarodnom prevozu opasne robe u drumskom saobraćaju, treba obraditi način označavanja motornih vozila za prevoz pojedine vrste gasa i detaljno upoznavanje sa Uputstvom o potrebnim merama bezbednosti koje treba preduzeti pri prevozu opasnih materija klase 2.

U okviru ove teme treba izraditi i alfabetski klasifikator opasnih materija klase 2, sa svim potrebnim identifikacionim brojevima, kao i način postupanja u slučaju nezgode.

Tema br. 5

Oprema vozila za prevoz opasnih materija klase 2

U okviru ove teme treba dati detaljan opis različitih cisterni koje se koriste za prevoz opasnih materija klase 2, opreme i bezbednosnih uređaja na cisterni, mernih aparata, aparata za gašenje požara, sigurnosnih natpisa i sl.

Posebno treba obraditi način utovara i istovara opasnih materija klase 2, mesta na kojima se utovaraju ili istovaraju, mere bezbednosti koje se preduzimaju pri utovaru i istovaru, zaustavljanje vozila zbog nezgode ili udesa i sl.

Tema br. 6

Sprečavanje nastajanja nezgoda prilikom prevoza

U okviru ove teme treba obraditi lična zaštitna sredstva, način obaveštavanja milicije i drugih organa, mere koje treba preduzeti ako cisterna procuri, način pretovara ili pretakanja u slučaju nezgode, način sprečavanja nastajanja i gašenja nastalog požara na vozilu, spasavanje tovara i vozila usled saobraćajne nezgode i sl.

SPECIJALISTIČKI PROGRAM ZA PREVOZ OPASNIH MATERIJAKLASE 3

Ovaj program, koji se sastoji od šest tema, po sadržaju je identičan specijalističkom programu za prevoz opasnih materija klase 2, s tim što je primeren prevozu zapaljivih tečnosti.

SPECIJALISTIČKI PROGRAM ZA PREVOZ OPASNIH MATERIJAKLASE 5.1, 6.1 I 8

U okviru ovog programa obrađuju se identična poglavlja za prethodne specijalističke programe, s tim što su primerena otrovnim, oksidirajućim i korozivnim materijama.

PROGRAM ZA POLAGANJE NAKNADNOG STRUČNOG ISPITA

Program se sastoji u obnavljanju gradiva prema temama koje su propisane za osnovni, odnosno specijalistički program, zavisno od toga za prevoz koje opasne materije imalac uverenja (certifikata) polaže naknadni stručni ispit.

Prilog broj 2**OBRAZAC CERTIFIKATA**

NAPOMENA: Dimenzije sertifikata su iste kao i za Evropsku nacionalnu vozačku dozvolu formata A-7 (74 x 105 mm), ili presavijeni dupli tabak tog formata

1

Grb SFRJ

Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

YU

ADR – CERTIFIKAT O STRUČNOJ OSPOSOBLJENOSTI VOZAČA MOTORNIH VOZILA ZA PREVOZ

OPASNIH MATERIJAKlase 1)2) 1) 2) 4.1, 4.2, 4.3 5.1, 5.2 6.1, 6.2 7) 8) 9) Do3)

1) Nepotrebno precrtati 2) Za dodatno osposobljavanje za prevoz drugih klasa vidi 3. stranu 3) Za produženje važenja vidi 2. stranu 2) Prezime _____ Ime

_____ Datum rođenja _____

državljanstvo _____

_____ (potpis lica kome se izdaje sertifikat)

Izdao _____ (naziv organa)

Dana _____

Potpis4) _____ Produžava važenje

do _____

(naziv organa)

Dana _____

Potpis4) _____ 4) Potpis ovlaš enog lica i pe at
nadležnog organa 3 Dodatno osposobljen za prevoz opasnih materija klase5) 1, 2, 3, 4.1,
4.2,Dana _____ 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 7, 8, 9Potpis ovlaš enog lica

i pe at organa _____ 1, 2, 3, 4.1,

4.2,Dana _____ 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 7, 8, 9Potpis ovlaš enog lica

i pe at organa _____ 1, 2, 3, 4.1,

4.2,Dana _____ 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 7, 8, 9Potpis ovlaš enog lica

i pe at organa _____ 5) Nepotrebno precrtati 4 Napomena